

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Radiofonii
i Telewizji

Warszawa, dnia 01 grudnia 2015 roku

KRRiT-088/2015-decyzja nr 23/2015

Mediasat Sp. z o.o.
ul. Domaniewska 50
02-672 Warszawa

DECYZJA Nr 23/2015

Na podstawie art. 53 ust. 1 w związku z art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1531, dalej: „ustawa”) oraz § 2 i § 5 ust. 3 rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 23 czerwca 2005 r. w sprawie kwalifikowania audycji lub innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich oraz audycji lub innych przekazów przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej małoletnich, stosowania wzorów symboli graficznych i formuł zapowiedzi (Dz.U. z 2014 r. poz. 311, dalej „rozporządzenie”), a także art. 104 i 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267, z późn. zm.), po rozpatrzeniu sprawy rozpowszechnienia w dniu 15 grudnia 2014 roku przez spółkę Mediasat Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, rozpowszechniającej program pod nazwą Tele5 na podstawie koncesji Nr 431/2010-T z dnia 4 lutego 2010 roku, filmu *Bez litości*

postanawiam

1. Stwierdzić naruszenie przez Spółkę Mediasat Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie art. 18 ust. 5 ustawy oraz § 2 i § 5 ust. 3 rozporządzenia, poprzez rozpowszechnienie w dniu 15 grudnia 2014 roku, o godz. 20:00, filmu *Bez litości*;
2. Nałożyć na Spółkę Mediasat Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie karę pieniężną w wysokości 25 000 zł (słownie: dwadzieścia pięć tysięcy złotych);

3. Karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszej decyzji na rachunek Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w NBP Oddział Okręgowy w Warszawie 13101010100095372231000000.

UZASADNIENIE

I.

W związku z emisją w programie Tele5 w dniu 15 grudnia 2014 roku, o godzinie 20:00 filmu *Bez litości*, do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji wpłynęła skarga telewidza, w której przedstawiony został zarzut wyemitowania w programie telewizyjnym o zbyt wczesnej porze filmu zawierającego sceny przemocy oraz przedstawiającego akt zbiorowego gwałtu na młodej kobiecie. Zdaniem autora skargi film nie powinien być oznakowany jako dozwolony dla widzów od lat 16.

Po wpłynięciu do KRRiT skargi nadawca w piśmie z dnia 22 grudnia 2014 roku został poproszony o przekazanie zapisu wskazanej w skardze audycji, przechowywanego przez nadawcę zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy oraz przedstawienie stanowiska w sprawie.

Nadawca w piśmie z dnia 29 grudnia 2014 roku przedstawił stanowisko, w którym poinformował, że film *Bez litości* wyemitowany 15 grudnia 2014 roku o godz. 20:00 został oznaczony jako dozwolony do oglądania przez widzów, którzy ukończyli 16 rok życia. Nadawca podkreślił, że wyemitowana została ocenzone wersja filmu. Ponadto nadawca poinformował, że poprzednia emisja filmu miała miejsce 8 listopada 2014 roku, także o godz. 20:00. Widzowie nie sygnalizowali wówczas żadnych negatywnych opinii, zarówno w korespondencji do KRRiT, jak i na profilu stacji w portalu społecznościowym, co utwierdziło nadawcę w przekonaniu o właściwej kwalifikacji wiekowej filmu.

Nadawca przy piśmie z dnia 29 grudnia 2014 roku przekazał zapis audycji.

W związku ze stwierdzeniem obecności ww. treści w przedmiotowej audycji, nadawca w piśmie z dnia 23 września 2015 roku został poinformowany o wszczęciu postępowania w sprawie ukarania nadawcy na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy. W piśmie z dnia 29 września 2015 roku nadawca został poinformowany o możliwości zapoznania się z aktami sprawy

i przedstawienia oświadczenia końcowego w terminie 7 dni od daty otrzymania zawiadomienia.

Fabula filmu *Bez litości* opowiada historię młodej kobiety, która zostaje w brutalny sposób zgwałcona, a następnie w okrutny sposób mści się na swoich oprawcach, poddając ich wymyślnym torturom. Sceny przemocy obecne w filmie, zarówno te przedstawiające zbiorowy gwałt, jak i te prezentujące torturowanie sprawców, pokazane są w sposób wyjątkowo naturalistyczny. Znęcanie się nad kobietą, psychiczne i fizyczne, budzi w odbiorcy strach, niedowierzanie i sprzeciw. Sceny ukazujące wymyślne sposoby zemsty także wywołują odrazę, a ich drastyczność chwilami rodzi współczucie dla sprawców gwałtu, a teraz ofiar tortur, które przecież same były oprawcami. W filmie niezwykle szczegółowo pokazane jest powolne konanie niedawnych oprawców, z których jeden, po przebiciu powiek haczykami wędkarskimi, które linką przymocowano do drzewa, zostaje powoli rozdziobywany przez drapieżne ptaki. Kolejny członek bandy zawieszony jest nad wanną z roztworem żrącego ługu – gdy nie ma siły utrzymać głowy nad powierzchnią, jego twarz zanurza się w roztworze i zostaje wypalona do kości. Hersztowi bandy kobieta wyrywa obcęgami zęby, a następnie kastruje go, ucięty penis pokazując ofierze, która wykrwawia się i umiera. Szeryf, który podczas zbiorowego gwałtu odbył z kobietą stosunek analny, zostaje zabity strzałem ze strzelby skierowanej w odyt. Za każdym razem widz ma możliwość przyjrzenia się z bliska skutkom tortur. Film kończy się wraz ze śmiercią ostatniej ofiary zemsty.

Obrazom ukazującym wymyślne formy przemocy towarzyszy wulgarny język. W scenach gwałtu oprawcy używają następujących sformułowań: *wsadź jej ptaka; włóż w nią; dalej synu, głębiej, jak najgłębiej, wbijaj się w nią; stul dziób suko; spuściłeś się już?; uspokój tę zdzirę; lubię tę drugą dziurkę; krwawi jak świnia*. W scenach pokazujących kolejne etapy zemsty ofiary na sprawcach padają zwroty: *pierdolę cię – już to zrobiłeś, nie bardzo mi się podobało; pierdol się, nawet nie umiałaś porządnie obciągnąć; boli szeryfie? – myślałam, że lubi pan tę drugą dziurkę, głębiej, głęboko*.

Zgodnie z § 5 ust. 3 rozporządzenia nadawca kwalifikuje audycje lub inne przekazy do emisji w godzinach od 6:00 do 23:00 zgodnie z kryteriami kwalifikowania audycji lub innych przekazów przeznaczonych dla danej grupy wiekowej, zawartymi w załączniku nr 3 do rozporządzenia. W następstwie niewłaściwej kwalifikacji przedmiotowej audycji jako należącej do jednej z ww. kategorii wiekowych tj. kategorii IV w rozumieniu § 5 ust. 4

rozporządzenia) nadawca naruszył art. 18 ust. 5 ustawy oraz § 2 rozporządzenia. Na mocy art. 18 ust. 5 ustawy audycje lub inne przekazy, zawierające sceny lub treści mogące mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich, inne niż te, o których mowa w ust. 4, mogą być rozpowszechniane wyłącznie w godzinach 23:00 do 6:00. § 2 rozporządzenia stanowi, że audycje lub inne przekazy zakwalifikowane, zgodnie z załącznikiem nr 3 pkt 1 do rozporządzenia, jako zawierające sceny lub treści, o których mowa w przytoczonym wyżej art. 18 ust. 5 ustawy, mogą być rozpowszechniane wyłącznie w godzinach od 23:00 do 6:00. Z uwagi na błędną kwalifikację filmu – do kategorii wiekowej „od lat 16” – emisja po godzinie 20:00, wyemitowany został o zbyt wczesnej porze.

Wskazane wyżej sceny, zarówno w warstwie wizualnej, jak i językowej, wyczerpują znamiona treści, których nie powinni oglądać małoletni poniżej 18 lat, opisane w załączniku nr 3 do rozporządzenia. W szczególności warto wskazać, że zgodnie z wytycznymi zawartymi w załączniku nr 3 do rozporządzenia, osoby poniżej 18 roku życia nie powinny być narażane na oglądanie scen prezentujących (...) *wadliwy obraz natury ludzkiej polegający na szukaniu tylko egoistycznych przyjemności; (...) usprawiedliwiające przemoc, traktujące seks jako źródło dominacji; (...) obrazy naturalistycznego seksu zwłaszcza połączonego z przemocą i przymusem, patologicznych form życia seksualnego, a także obrazy agresji, zwłaszcza przedstawionej w sposób naturalistyczny i brutalny.*

W stanowisku z 6 października 2015 roku nadawca przyznał, że film *Bez litości* jest obrazem kontrowersyjnym, należącym do nurtu tzw. mocnego kina. W opinii nadawcy przemoc ma szokować widzów w określonym celu – *film jest wyrazistym ostrzeżeniem i pełni rolę edukacyjną – sprawcy brutalnego przestępstwa zostają za swój czyn ukarani.* Nadawca przypomniał, że film wyemitowany 15 grudnia 2014 roku to wersja ocenzurowana, pozbawiona najbardziej drastycznych scen i dostosowana do kategorii wiekowej „powyżej 16 lat”. Nadawca powołał się na przykłady filmów i seriali sensacyjnych (*Hannibal*, *CSI Kryminalne zagadki Nowego Jorku*, *Kości*), które w innych stacjach telewizyjnych emitowane są przed godziną 23:00 w kategorii „od lat 16”. Powołał się także na kwalifikację wiekową filmu w innych krajach, m.in. w USA. Nadawca nie zgodził się z zarzutem, że film *Bez litości* mógł mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich. Zdaniem nadawcy film piętnuje niewłaściwe zachowania (gwałt) i ukazuje negatywne ich skutki, zarówno dla ofiary, jak i sprawców. Zachowanie szeryfa również zostało napiętnowane i ukarane. Nadawca podkreślił, że pojedyncza skarga skierowana do KRRiT była wyrazem subiektywnej opinii widza, jednak stacja, nie pozostając obojętna na

ten sygnał, podjęła decyzję o emisji w przyszłości filmu *Bez litości* w programie Tele5 wyłącznie po godz. 23:00. Podjęto również działania zmierzające do zaostrzenia kryteriów dotyczących kwalifikacji wiekowej programu.

Nie można zgodzić się z argumentacją nadawcy, który powołał się na walory edukacyjne filmu. Fabuła filmu skupia się na przekazie, iż zło należy zwalczać złem. Stanowi usprawiedliwienie dla stosowania wymyślnych form przemocy oraz uzasadnienie samodzielnego wymierzania kary. Film zawiera jednoznaczny przekaz, iż nie warto szukać zadośćuczynienia na drodze prawnej, skuteczne jest jedynie szukanie sprawiedliwości na własną rękę. W sposób niemal instruktażowy film pokazuje, jak tę sprawiedliwość samodzielnie wymierzyć.

Niebezpieczny i groźny dla małoletnich odbiorców jest relatywizm moralny, związany z oceną postępowania ofiary gwałtu. Odbiorca, szczególnie małoletni, traci poczucie bezpieczeństwa w związku z niejednoznacznością emocji, jakie mu towarzyszą, gdy śledzi zachowanie bohaterki. Dodatkowo film niesie ze sobą niewłaściwe dla młodych widzów przesłanie, że nie warto odwoływać się do prawa, że bezprawie, w tym przypadku stosowanie wyrafinowanych form przemocy, może być w określonych okolicznościach usprawiedliwione. Argument przytoczony przez nadawcę, że zło w filmie jest ukarane, jest nieprawdziwy. Nie ma tu bowiem zwycięstwa dobra nad złem, zło zwalczane jest jeszcze większym złem, nie ma sprawiedliwości, zwycięża zemsta i bezprawie. Odbiór tego typu treści, wytwarzających silne emocje u odbiorcy, może budzić lęk i zachwiać poczuciem bezpieczeństwa małoletnich widzów oraz mieć negatywny wpływ na ich dalszy rozwój psychiczny, moralny i fizyczny.

Jak podkreślił Sąd Apelacyjny w Warszawie przekaz mogący zagrażać fizycznemu, psychicznemu i moralnemu rozwojowi małoletnich, *może silnie wpłynąć na emocje i zachowanie małoletnich, skutkując reakcjami bezpośrednimi lub odroczonymi w czasie takimi jak lęk, niepokój, odwrócenie wartości, zmiana postaw, zaburzenia snu, drażliwość, wyzwianie reakcji agresywnych bądź też „zamknięcie się w sobie”, unikanie, nieufność* (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 10 czerwca 2008 roku, sygn. akt VI ACA 1555/07).

Komentując przepis art. 18 ust. 5 dr Krzysztof Wojciechowski zauważył, że w świetle art. 18 ust. 5 *audycje lub inne przekazy, zawierające sceny lub treści mogące mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich mogą być*

rozpowszechniane wyłącznie w godzinach od 23 do 6. Przy czym chodzi o audycje i przekazy inne niż te, których nadawanie jest bezwzględnie zabronione w art. 18 ust. 4, ze względu na to, że zagrażają rozwojowi małoletnich, czyli inne niż takie, co do których zagrożenie zostało stwierdzone (faktycznie istnieje). Art. 18 ust. 5 dotyczy audycji i innych przekazów, które jedynie mogą mieć negatywny wpływ na prawidłowy rozwój małoletnich. Jak wyjaśnił SN, zakaz prawny sformułowany w tym przepisie dotyczy sytuacji, w których zagrożenie jest możliwe, czyli jest prawdopodobne (wyrok SN z 9.3.2004 r., III SK 11/04, OSNAPiUS 2004 nr 22, poz. 393, s. 1046, Legalis). (...) Art. 18 ust. 5 RTVU dotyczy, podobnie jak art. 18 ust. 4, rozwoju dziecka w aspektach fizycznym, psychicznym i moralnym. Do wypełnienia hipotezy art. 18 ust. 5 (podobnie jak przy art. 18 ust. 4) wystarczy możliwość negatywnego wpływu sceny lub treści audycji lub innego przekazu na jeden z wymienionych aspektów prawidłowego rozwoju małoletnich (S. Piątek (red.), W. Dziomdziora, K. Wojciechowski *Ustawa o radiofonii i telewizji. Komentarz.*, Warszawa 2014, str. 225).

Nadawca, podejmując działania związane ze zmianą w przyszłości kwalifikacji wiekowej filmu na kategorię „18+” przyznał tym samym, że wcześniejsza decyzja w tej sprawie była błędna. Należy przy tym stwierdzić, że nadawca nie powinien, dokonując kwalifikacji audycji do kategorii wiekowej, kierować się wyłącznie opiniami widzów (lub ich brakiem) na forach internetowych. Powinien natomiast wdrożyć takie procedury, które będą uwzględniały przytoczone powyżej przepisy, w tym wytyczne zawarte w załączniku nr 3 do rozporządzenia KRRiT z dnia 23 czerwca 2005 r.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że celem odpowiedniego oznakowania audycji, zgodnego z kwalifikacją wiekową, jest przede wszystkim dostarczanie rodzicom i opiekunom informacji dotyczącej charakteru przekazu i możliwego szkodliwego wpływu na małoletnich widzów. W tym przypadku emisja filmu w porze największej oglądalności i oznaczenie jej jako dozwolonej od lat 16 mogła prowadzić do osłabienia poczucia zaufania odnośnie rzetelności takiej informacji.

Mając powyższe na uwadze Przewodniczący KRRiT analizując przedmiotową sprawę stwierdził, iż z uwagi na treści zawarte w filmie *Bez litości* nadawca naruszył art. 18 ust. 5 ustawy o radiofonii i telewizji.

II.

Działając na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy, w związku ze stwierdzeniem naruszenia art. 18 ust. 5 ustawy postanowiono jak w sentencji.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy wymierzając karę organ uwzględnił przesłanki ustawowe, określone w art. 53 ust. 1 ustawy, tj. zakres i stopień szkodliwości naruszenia, dotychczasową działalność oraz możliwości finansowe nadawcy. Wysokość kary, zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy, została ustalona w oparciu o przesłankę przychodu nadawcy, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym, na podstawie ostatniego sprawozdania finansowego przedłożonego Krajowej Radzie przez nadawcę w wykonaniu art. 37a ustawy. Przychód ten w 2014 roku wyniósł 3 358 900 zł. Kara w wysokości 25 000 zł została wymierzona poniżej górnej wysokości z uwzględnieniem przesłanek wskazanych w art. 53 ust. 1 ustawy.

Dokonując oceny przesłanki dotychczasowej działalności nadawcy organ uwzględnił stwierdzone przypadki naruszenia w przeszłości przepisów ustawy z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji. W związku z naruszeniem art. 15 ust. 3 i art. 15a ust. 1 ustawy poprzez niezapewnienie określonego w przepisach udziału w kwartalnym czasie nadawania audycji europejskich oraz audycji europejskich producentów niezależnych wytworzonych w okresie 5 lat przed rozpowszechnieniem w programie, Przewodniczący KRRiT wobec Spółki Mediasat Sp. z o.o. wydał Decyzję Nr 6/2015 z 23 marca 2015 roku o nałożeniu kary w wysokości 15 000 zł. Określając wysokość kary organ wziął pod uwagę, że nadawca nie był dotąd karany za naruszenie przepisów w zakresie ochrony małoletnich widzów przed treściami szkodliwymi dla ich rozwoju.

Oceniając zakres i stopień szkodliwości naruszenia organ wziął pod uwagę, że program Tele 5 nie jest dostępny powszechnie w ramach naziemnej telewizji cyfrowej, a jego oglądalność w sieciach kablowych i na platformach cyfrowych kształtuje się na poziomie ok. 0,1 % udziału w rynku. W zakresie przesłanki tej Organ uwzględnił ponadto rodzaj naruszonego obowiązku, jakim jest ochrona małoletnich przed nieodpowiednimi treściami oraz fakt, że emisja w porze największej oglądalności (pasmo po godz. 20:00) filmu zawierającego sceny przemocy o wysokim stopniu drastyczności zwiększa ryzyko szkodliwego wpływu na rozwój fizyczny, psychiczny i moralny małoletnich.

Odnosząc się do możliwości finansowych nadawcy organ uwzględnił fakt, że z przekazanego przez nadawcę sprawozdania finansowego wynika, że w poprzednim roku podatkowym wynik netto z działalności gospodarczej spółki Mediasat Sp. z o.o. był ujemny.

Zgodnie z art. 56 ust. 1 i 2 ustawy o radiofonii i telewizji w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz.101, z późn.zm.) stronie przysługuje odwołanie się od niniejszej decyzji do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Gospodarczego za pośrednictwem Przewodniczącego KRRiT w terminie miesiąca od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Jan Dworak

Otrzymują:

1. Mediasat Sp. z o.o. ul. Domaniewska 50, 02-672 Warszawa
2. Departament Budżetu i Finansów w Biurze KRRiT
3. a/a

Do wiadomości:

1. Departament Regulacji w Biurze KRRiT